

Elias Norman, 10, och Johannes Norman, 13, fullt påpälsade i båten på väg hem från skolan en hösteftermiddag.

På hemväg från skolan

Sedan verksamheten i skolan på Hindersön upphörde 1960 har barnen där tvingats att gå i skola på fastlandet. På grund av att allmänna kommunikationer saknas i Luleå skärgård är detta en omöjlig uppgift. Det vet Johannes Norman och Elias Norman som är de enda barnen som nu är bosatta på Hindersön. De två pojkarna har varit bosatta på ön sedan 1998.

Johannes är 13 år och hans bror Elias är 10 år. De två går i Östra skolan och när de bor ute på Hindersön kan en skoldag vintertid se ut så här:

Upp ur sängen halv sju, påklädnad och morgonfika. När klockan är halv

åtta är det dags att stiga på snöskotern för att åka in till Hindersö-stallarna, ibland kan termometern visa på 25 graders kyla. Klockan åtta sitter de i bilen på väg mot centrum och strax före halv nio är de på plats. Efter skolans slut bär det åter iväg ut till ön.

Isvägen underlättar

Den bästa tiden att vara skolbarn på Hindersön är när isvägen plogas.

Då råder nära normala förhållanden. De stora problemen kommer höst och vår när isarna varken bär eller brister. Då blir det att bo på fastlandet och veckopendla med skolskjuts till hemmet på Hindersön.

Johannes och Elias har erfarenhet av de flesta färdmedel. De har färdats i helikopter, hydrokopter, svävare, snöskoter, fyrhjuling och i stora och små båtar.

Svårt vara skolbarn

Utan möjligheter till ett boende på fastlandet är deras erfarenhet att det inte är möjligt att vara skolbarn och bo på Hindersön.

I alla tankar och funderingar på att utveckla ett fast boende i Luleå skärgård måste därför allmänna kommunikationer sättas högst upp på "önskelistan". Utan sådana, ingen framtid i skärgården.

Kjell Grahn, en av de bofasta på Hindersön, väntar på en trygg resa till Luleå med Gajecha II.

Foto: Pär Bäckström

Kasta inte nyckeln i sjön!

Hindersön har aldrig haft allmänna kommunikationer. Under århundradernas lopp har befolkningen på ön varit hänvisad till sig själv för att ta sig till och från fastlandet.

I dag, när det talas om att utveckla besöksnäringen och bevara skärgårdskulturen, framstår kommunikationerna i skärgården som nyckeln till att genomföra detta.

Sedan 2005 pågår ett treårigt försök med så kallad anropstrafik, bekostad av EU och länsstyrelsen i Norrbotten.

Stort intresse

Befolkningen på öarna i Luleå skärgård kan för första gången någonsin färdas till Luleå utan behov av egen båt och nära på oberoende av väder och vind.

På Hindersön har försöket väckt stor uppmärksamhet och intresse. Allt fler bofasta utnyttjar anropstrafiken för att nå fastlandet.

Det är Hindersöns hembygdsför- enings förhoppning att ingen ansvarig politiker eller beslutsfattare ska kasta denna nyckel till utveckling av Luleås skärgård i sjön.

Det var en gång ett fartyg...

I början av september 1687 lossade ett fartyg förtöjningarna i Kemi hamn för att segla till Reval i Estland med en last av pälsverk, rökt lax, tjära, lappskor och kläder.

Besättningen bestod av tre man, bland den en vid namn Olof Johansson.

När fartyget nådde Carlö, utanför Kemi, ökade vinden till hård östligt storm. Det lilla fartyget kämpade i den hårda vinden och höga sjön. Under den förfärliga färden mot den "vestra stranden" seglade fartyget omkull två gånger, men rätade på sig.

Stormen ökade och besegrade slutligen fartyget som kapsejsade.

Band sig samman

Besättningen lyckades med att ta sig upp på skrovet där de band sig fast med rep för att inte fara till sjöss. Efter några dagar var det bara Olof Johansson som var vid liv, hans båda kamrater var ihjälfrusna.

I tio dygn drev fartyget i Botten- viken mot skärgården utanför Luleå.

Den arme Olof Johansson klamrade sig fast på skrovet och lyckades få tag på bitar av torkad fisk för att hålla sig vid liv.

Kom till Kluntarna

Fartyget strandade i en vik på östra sidan av Kluntarna. Olof Johansson lyckades med sina sista krafter ta sig i land och hittade en enkel koja där han kunde söka skydd. I tre dygn låg han där i sin nöd.

Då kom tre jägare från Brobyn, vid Boden, roendes ut till Kluntarna för att "koxa" på säl. De fann den halvdöde skeppsbrutne och förde honom till Hindersön. Där blev uppståndelsen stor.

Hindersöborna beslutade att föra den svårt förfrusne mannen mot Kalix trots att närmaste läkare fanns i Luleå.

Benen amputerades

När Olof Johansson slutligen kom under vård i Persön med sina förfrusna ben var det för sent. Den läke-kunnige Johan Persson där måste "omsider dem bege helt afsäga".

Det strandade fartygets last lockade både säljägarna från Brobyn och invånarna på Hindersön. Hindersöborna var snabbast ut till Kluntarna och tog för sig av lasten.

400 daler kopparmynt

Vid en rättgång i Nederluleå häradsting förklarade hindersöborna att de ansåg att fartyget var deras emedan "det strandat vid deras bys skärgård och sjöstrand". Därför ansåg de att de hade laglig rätt till fartyget trots att de tre jägarna från Brobyn var först vid vraket. De hade dessutom anmält vrakfyndet till länsman.

Efter en tid avkunnade häradstinget sin dom. Hindersöborna fick betala 400 daler kopparmynt till änkan av fartygets ägare och återlämna det bärgade vrakgodset.

Om den skeppsbrutne Olof Johansson berättas inget mer.

Fynd vid Ronningen

I slutet av 1700-talet påstås kölen och roddet till en större segelskuta ha påträffats i en myr vid Ronningen. Fyndet lades upp vid myrkanten och rutnade snabbt bort.

Resterna kan ha varit delar av från den strandade finska skutan som hindersöborna lagt ner i myren för att konservera till framtida bruk.

Fotnot: Uppgifterna är hämtade ur Christer Westerdahts artikel om Maritim arkeologi i Norrbotten, utgiven i Norrbottens Museums

Örnen flyger igen

En dag i början av april i år begav sig fotografen Pär Bäckström och journalisten Conny Wiklund med snöskoter ut i Luleå skärgård på ett uppdrag för tidningen NSD. De hoppades att få möta havsörn. När dagen var slut hade de upplevt ett synnerligen synbart bevis på att havsörnen är på väg att erövra skärgården utanför Luleå.

Tillsammans med ornitologen Tord Söderman kunde de, i ett gömsle, på nära håll studera och fotografera omkring 16 havsörnar.

Tord Söderman har under några år följt havsörnens utveckling i Luleå skärgård. Han har utfodrat dem och kunnat se hur stammen

långsamt ökat. Enligt Tord Söderman finns det nu omkring tolv havsörnsrevir i Bottenvikens skärgårdar.

Fakta

Havsörnen är norra Europas största fågel. Den kan måta 2,5 meter mellan vingspetsarna, men väger blott cirka sex kilo. Örnen blir könsmogen vid fem års ålder och som vuxen har den vita stjärtfjädrar. Havsörnarnas bon, som är byggda av ris och grenar, kan väga flera hundra kilo. Födan består i huvudsak av fisk, men även av småvilt och fågel, bland annat skarvar. Enligt Svenska Naturskydds-föreningen beräknas antalet havsörnar längs den svenska kusten till omkring 1 600.

Erik Öhman är ansvarig för räddningsverksamheten på Hindersön. Till sin hjälp kan han kalla alla som vistas på ön.

Elden farlig fiende

Elden är en farlig fiende på Hindersön.

Genom att ön saknar landförbindelse har brandförsvaret i Luleå svårt att snabbt transportera ut manskap och materiel för att bekämpa en brand.

Därför finns Hindersöns brandstation som en första försvarslinje om elden kommer lös. Alla som bor eller vistas på Gräsön, Hindersön och Björkönen är, enligt lagen, skyldiga att rycka in när räddningsledaren på ön kallar till hjälp.

Ansvarig för räddningsverksamheten på Hindersön är Erik Öhman.

Under det senaste decenniet

har befolkningen på Hindersön bekämpat tre svåra bränder.

En i växelstationen med påföljande gräsbrand, där släckningsstyrkan på ön fick

hjälp av helikopter. En våldsam, nattlig brand i ett fritidshus i Norrison och en brand som ödelade en ladugårdsbyggnad.

I brandstationen finns motorpumpar, slang och annan bekämpningsutrustning.

En viktig åtgärd för att undvika bränder är att vara mycket försiktig med eld.

Kasta inga brinnande cigaretter och elda inte utomhus när det är torrt!

Varning

Havsörnen är fridlyst.